

I. Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

klasa 7

- 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, tren, ballada, tragedia i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
- 3) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: przenośnię, porównanie, epitet, apostrofę, wyraz dźwiękonaśladowczy, ożywienie, uosobienie i określa ich funkcje;
- 5) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 6) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 7) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- 8) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;
- 9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny;

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje;
- 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- 3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- 4) dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
- 5) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;
- 6) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- 1) rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- 2) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 3) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 4) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- 5) rozróżnia wypowiedzenia złożone podrzędnie i współrzędnie;
- 6) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- 7) rozumie i stosuje zasady dotyczące zasad akcentowania wyrazów oraz wyjątków od reguły polskiego akcentu.

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- 1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy);
- 2) rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście;
- 3) zna sposoby wzbogacania słownictwa;
- 4) rozumie znaczenie homonimów;

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- 1) rozumie na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;
- 2) rozumie, na czym polega błąd językowy

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń

1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej;	
2) poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne;	
3) zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennej i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.	

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Elementy retoryki.

Uczeń:

1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;	
2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;	
3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;	
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;	
5) odróżnia przykład od argumentu;	
6) przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;	
7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;	

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, wywiad, opowiadanie;	
2) dokonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;	
3) formułuje pytania do tekstu;	
4) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.	